

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

ДЭЛХИЙН ДОПИНГИЙН ЭСРЭГ ДҮРЭМ

WADA CODE 2027 ШИНЭЧЛЭЛ

Давж заалдах комиссын гишүүн
Х.Бакытжан

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

СЭРГЭЭШ?

ДОПИНГ?

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

DOP:

Өмнөд Африкт хэрэглэж байсан хүчтэй согтууруулах ундаа

DOOP / DOP:

Голланд хэлний өтгөн шингэн, сүмс, өтгөн ханд

DOPE:

1800 оны сүүлээр Америк, Англид мансууруулах бодис, сэргээх эм

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

DOPING:

DOPING гэдэг үг спортод анх 1880-1890 онд хүнтэй бус **МОРЬТОЙ** холбогдож нэвтэрсэн байдаг.

- Опиум
- Архи
- Кофейн

Англи хэлний толь бичигт “*to dope a horse*” буюу моринд опиум болон бусад бодис өгөх гэсэн утгаар 1889 онд бүртгэгдсэн байдаг.

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

ХҮН ТӨРӨЛХТНИЙ СПОРТ РУУ ШИЛЖСЭН НЬ:

XX зууны эхээр *тамирчны биеийн чадварыг хиймлээр нэмэгдүүлэх зорилгоор бодис хэрэглэх* болсон.

- **1886 онд** Английн дугуйчин стрихнин хэрэглэсэнээс болж уралдааны үеэр нас барсан анхны тохиолдол
- **“РОМ 1960”** Данийн дугуйчин Олимпын наадмын дугуйн тэмцээний үеэр нас барсан
- **1970-1980 онд** ЗХУ, Зүүн Германы системийн допинг
- **1998 оны** Tour de France тэмцээний үеэрх Festina Cycling team-ийн дуулиан

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

DOPING гэж:

Допинг гэдэг нэр томъёо анх сэргээш бодис хэрэглэсэн үйлдлийг илэрхийлдэг байсан бол өнөөдөр WADA Кодын дагуу спортын шударга өрсөлдөөнийг алдагдуулсан аливаа допингийн эсрэг дүрмийн зөрчлийг хамарсан эрх зүйн ойлголт болсон.

- сорьцноос хориотой бодис илрэх,
- хэрэглэх,
- дээж өгөхөөс татгалзах,
- сорьцод нөлөөлөх,
- худалдаалах,
- хамсаатан болох,
- мөрдөн шалгах ажиллагаанд саад учруулах

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Дэлхийн Допингийн Эсрэг дүрэм (Дүрэм)

Дүрэм анхлан 2003 онд батлагдан 2009, 2015, 2021 онуудад томоохон өөрчлөлтүүд орж байсан бөгөөд 2027.01.01 -ээс дараагийн шинэчлэл хэрэгжихээр батлагдаад байна.

Хууль зүйн шилжилт

- **2021 оны дүрэм:** Хатуу хариуцлагын зарчим давамгайлсан.
- **2027 оны шинэчлэл:** Пропорциональ байдал ба Хүний эрхийг дээдлэх зарчимд суурилсан.

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

ДЗЖ-ын гишүүдийн үүрэг хэрхэн өөрчлөгдөж байна вэ?

2021 он: Бодис илэрсэн үү? (Гүйцээ, шийтгэл оноо)

2027 он: * Илэрцийн нөхцөл байдал юу вэ?

- Буруутай байдлын түвшин?
- Процесс шударга байсан уу?

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Шинэ ангилал: Хайхрамжгүй байдал (*Reckless Conduct*)

Дүрмийн заалт: Article 10.2.1.2

Шийтгэлийн шинэ матриц:

- *Санаатай (Intentional)*: 4 жил
- *Хайхрамжгүй (Reckless)*: 3 жил (**Шинэ зохицуулалт**)
- *Санаатай бус (No Intent)*: 2 жил
- **Арбитрчийн сорилт: Санаатай ба Хайхрамжгүй гэдгийг ялгах.**

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Бохирдсон эх үүсвэр (Contaminated Source)

Дүрмийн заалт: Article 10.6.1.2

Өөрчлөлт:

- 2021 он: Бохирдсон Бүтээгдэхүүн (Contaminated Product)
- 2027 он: Бохирдсон эх үүсвэр (Contaminated Source)

Жишээ хамаарах хүрээ: Хоол хүнс, Эм, Нэмэлт бүтээгдэхүүн,
Гуравдагч этгээд.

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Бохирдсон эх үүсвэр (Contaminated Source)

ДЗК, ҮДУ-ын гишүүд хэрхэн үнэлэх вэ?

Бохирдсон эх үүсвэр хэрэглэхэд шалгах хуудас:

- Эх үүсвэр нотлогдсон уу?
- Шинжлэх ухааны үндэслэл байна уу?
- Тамирчин болгоомжтой байсан уу? (Үүргийн биелэлт)

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Нотлох баримтын шинэ хандлага

Дүрмийн заалт: Article 3.2.2

Шинэ ойлголт: Найдвартай шинжлэх ухааны нотолгоо (Reliable Scientific Evidence)

- **Үүнд багтах баримтууд:** Метаболик профайл, Биологийн паспорт, (ABP), Шинжлэх ухааны экспертүүдийн дүгнэлт

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Хэргээ эрт хүлээн зөвшөөрөх (Early Admission)

Дүрмийн заалт: Article 10.8.1

- **2021 он:** Зөвхөн 4 жилийн хатуу шийтгэлтэй хэрэг дээр 1 жил хасдаг байсан.
- **2027 он:** Бүх төрлийн санкци (4 жилээс бага шийтгэлд ч хамаарна) дээр **ШУУД 25%-ийн хөнгөлөлт** үзүүлнэ.
- **Практик ач холбогдол:** Маргааныг эрт, зардал багатай шийдвэрлэх боломж нэмэгдэнэ.

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Бодит туслалцаа үзүүлэх (Valuable Assistance)

Дүрмийн заалт: Article 10.7

- **Шинэ боломжууд:** Мөрдөн шалгалтад идэвхтэй туслах, Допингийн сүлжээний мэдээлэл өгөх, Бодит баримт гаргаж өгөх
- **Арбитрчийн үнэлгээ:** Тамирчны өгсөн мэдээлэл бодит үнэ цэнтэй юу? (Discovers facts)

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Давж заалдах ажиллагааны шинэчлэл

Дүрмийн заалт: Article 13

- **Шинэ стандарт:** Олон улсын хэмжээнд хатуу мөрдөгдөх Нэгдсэн 21 хоногийн хугацаа (Default 21-day time limit).
- **Ач холбогдол:** Процессын тодорхой байдал нэмэгдсэн. Хугацааны зөрчилдөөн арилсан.

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Түр түдгэлзүүлэлтийг цуцлах

Дүрмийн заалт: Article 7.4.3

- **Шинэ боломжууд (Цуцлах үндэслэл):** Бохирдсон эх үүсвэр байх өндөр магадлал, Анхан шатны илэрхий буруу дүгнэлт
- **Арбитрчийн шалгах зүйл:** Анхны сонсголын нотолгоо түр түдгэлзүүлэлтийг цуцлахад хангалттай юу?

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Насанд хүрээгүй тамирчид

Дүрмийн заалт: Article 10.3.6

- **Суурь үзэл баримтлал:** Хүүхдийн дээд ашиг сонирхол (Best Interests of the Child)
- **Арбитрчийн анхаарах зүйл:** Шийтгэлээс илүү хамгаалах, Нэрийг нийтэд заавал зарлахгүй байх уян хатан журам.

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Туслах багийн хариуцлага (Support Personnel)

Дүрмийн заалт: Article 20

- **Шинэ чиглэл (Хариуцлага хүлээх субъект):** Дасгалжуулагч, Эмч, Эцэг эх, Агент
- **Яагаад чухал вэ?** Допинг бол зөвхөн тамирчны асуудал биш. (Насанд хүрээгүй хүүхэд зөрчил гаргавал дасгалжуулагчийг автоматаар заавал мөрдөн шалгана).

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Нууцлал ба хүний эрх

- **Суурь баримт бичиг:** 2027 Code ба ISDP (Олон улсын хувийн мэдээлэл хамгаалах стандарт)
- **Арбитрчид дараах зарчмыг анхаарна:**
 - Мэдээлэл хамгаалах (GDPR стандарт)
 - Нэр төр хамгаалах (Гэм буруугүй нь тогтоогдвол нууцлах)
 - Пропорциональ байдал

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Арбитрчийн хяналтын хуудас

Шийдвэр гаргахдаа заавал шалгах зүйлс:

- Харьяалал зөв үү?
- Процесс шударга байсан уу?
- Нотлох баримт хангалттай юу?
- Шинжлэх ухааны хувьд найдвартай юу?
- Буруутай байдлын түвшин – Санаатай юу, Хайхрамжгүй юу?
- Санкци нь пропорциональ байна уу?
- Хүний эрх хангагдсан уу?

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

Философийн өөрчлөлт

- 2021 он: Дүрэм төвтэй, хатуу, механик
- 2027 он: Тамирчин төвтэй, уян хатан, пропорциональ, шударга

Уриа: "Шударга спорт - Шударга шийдвэр"

МОНГОЛЫН ОЛОН УЛСЫН БА ҮНДЭСНИЙ
СПОРТЫН АРБИТР

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА